

žili v poletju 1930. lični knjižnici »Blejski otok« in »Vintgar« s slikami. Izšla sta v slovenskem in nemškem jeziku. V sezoni sem jih dal tukajšnjim trgovcem v razprodajo, jeseni in pozimi pa jih pošiljam šolam s prošnjo, naj jih sprejmejo v šolarsko knjižnico. Saj učitelj kakor tudi učence morata kaj več vedeti o najlepših krajih slovenske zemlje, kakor samo to, da je na Bledu jezero z otokom in Marijino cerkvijo in da je v Vintgarju skalovje, skijozi katero teče voda. Nekaj opazki! Neka meščanska šola mi je vrnila knjigi z originalno opazko: Ni kredita (pri 30 tisoč Din proračuna!). Druga šola v najbližji blejski okolici ju je tudi poslala nazaj. Malenkostno se mi zdijo postopanje nekaterih šolskih upraviteljev, ki so odtrgali za provizijo 20 do 30 par. Sploh je pa četritna šol vrnila knjižico, četrtina pa jih še do danes ni plačala. Tudi materialna stran pride v poštev. Vsaka šola lahko brez težav plača 16 Din, tako dobi knjižico, o katerih piše kritika v Mladici št. 8, da je pripovedovanje prijetno, opis Vintgarja pa skoraj pesniško navdušen meni pa se pri prodaji 500 izvodov dobro pozna. — Poslal bom knjižico še nekaterim šolam, katere prosim, naj jih sprejmejo. Pričakoval sem, da bodo nekateri šolski upravitelji posebno v radovljiskem okraju, knjižico šolskim otrokom priporočali, kar se ni zgodilo, razen na neki ljubljanski osnovni šoli. — J. Žirovnik.

* Ni to provizija temveč taksa in prometni davek, ki ga zahteva oblast da ga odtrgujejo upravitelji od nabav. — Op. ured.

— NOVA TISKOVINA ZA ŠOLSKO UPRAVITELJE. Mesečni izpremembeni izkaz učiteljskega dela. V mislu zadnjega odloka ministrstva prosvete O. N. br. 8561-2 II. 1931 in kr. banske uprave IV. No. 3275 od 12. februarja 1931. je to tiskovina založila Učiteljska tiskarna. Obenem je tudi primerna za negativno poročilo. Naroča se v Učiteljski knjižnici v Ljubljani.

Pokret učitelja.

KULTURNA DUŠEVNOST UČITELJICE KOT VIR NJENEGA DELA IN ŽIVLJENJA.

(Glavne misli iz predavanja tov. M. Dolga nove na sestanku Društva učiteljic 8. marca 1931.)

Učiteljica bi morala biti človek širokega obzorja, velike koncepcije in močne volje. To je ideal, ki nas naj vodi do nepretrganega duševnega izpopolnjevanja.

Danes pa gleda učiteljica — in tudi učitelj — svet, življenje, družabnost in duševnost le v malem in še to nejasno in nedoločno. Kje je vzrok temu?

Na učiteljsko se podavajo učni predmeti tako, da si prilagaja gojenka le besede in ne žive pojme, namesto da bi doživljala — vsled samostojnega znanstvenega obdelovanja snovi — logiko zakonov in bi dvigala s tem svojo stvariteljsko silo in univerzalnost duha. Poleg študija stvarnosti so pa potrebne tudi splošne discipline, kot so: filozofija, ekonomija in sociologija. Brez študija teh znanosti ne bo postala učiteljica širokopotezna. Toda študij bo imel le tedaj pravi uspeh, če ga bo vodilo odkrito zanimanje, stremenje po najvišjem spoznanju in ljubezen do resnice. Izpit in klasifikacija ne smeta biti cilj, ker sta brez vrednosti. Tudi umetniška vzgoja bi bila potrebna mlademu »elektru«. Pravo razumevanje umetnosti bi ji dalo dvojno: iskren pogled v resnično življenje in razumevanje in občutenje najglobljih idej. Vzgoji razuma se mora pridružiti vzgoja srca. V srcu razum, v razumu srce, taka naj bi bila narava učiteljice.

Ker pa ni v naši moči, da bi usmerile študij bodočih učiteljic, moramo nadomestiti zamujeno s samovzgojo in samoizobrazbo.

Za dviganje duševne kulture nam ni treba mnogo študija; pač pa nam je potrebna medsebojna vzpodbuda, knjiga globoke vsebine in poznanje najlepše naše umetnosti.

Poleg smisla za resnico in lepoto mora biti v kulturni ženi tudi hrepenenje po dobroti, po etični popolnosti.

Duševnost današnjega človeka naj bi bila torej zgrajena na spoznavanju kulturnosti in etiki.

Sodoben človek pa ne more in ne sme biti vase zaprt. Jasno mora gledati v svet in občutiti in razumeti probleme, ki gibljejo široke ljudske množice. Kulturna duševnost, stanovski in ženski interesi silijo učiteljico, da gleda preko mej svojega življenja v pojave družabnega značaja. Spoznanje, da kot ženska ni enakovredna z moškim, jo privede do razmišljanja o vzrokih tega dejstva. Tako je načela družabni problem, na podlagi katerega ji je mogoče spoznati strukturo današnje družbe. Tako bo prišla tudi do vprašanja svetovnega gospodarstva, ki je pogoj za razumevanje življenja ljudstev v preteklosti, sedanjosti in bodočnosti.

Poleg vsega tega pa mora znati učiteljica tudi vse ono drobno praktično delo, ki ji je potrebno pri vzgoji bodočih gospodinj.

Učiteljica — kulturno in socialno misleča, bo tudi prav razumela cilje nove šole, metode ji ne bodo delale težav.

Sinteza sodobne učiteljice je: univerzalno misleča, razumno presojujoča, družabno in gospodarsko spoznavajoča osebnost, v vsakdanjem življenju spretna, v izobraževanju malih in velikih učinkujoča vzgojiteljica.

Stanovska organizacija UJU iz društev:

Važna:

— LJUBLJANSKO UČIT. DRUŠTVO bo imelo v torek, dne 24. t. m. ob 1/8. uri zvečer na šentjakovski šoli redno mesečno zborovanje z običajnim dnevnim redom. Ker se bo razpravljalo o važnih aktualnih zadevah, pričakuje odbor polnoštevne udeležbe.

Poročila:

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BILJNO OKOLICO je zborovalo 3. marca t. l. v risalnici deške meščanske šole. Udeležba: 88 navzočih, 2 sta se opravičila.

Otvoril je zborovanje predsednik ob 8. uri s kratkim situacijskim poročilom, nakar je čital došle dopise, ki se jih je sproti obravnavalo.

Sprejeti so bili sledeči sklepi: 1. Zbor soglasno odobrava »Spomenico« ter izreče solidarnost s podpisniki. — 2. Soglašamo s sklepom pokrajinske skupščine v Novem mestu, da bodi pevski zbor UJU odsek poverjenstva, s pristavkom, da organizacija ne nosi nikakih bremen preko dosedanjega rednega mesečnega prispevka (t. j. 1 Din). — Sprejme se predlog, da se »Prosveto« razširi na 24 strani. »Učiteljski Tovariš« pa izide le trikrat v mesecu.

Ob 10. uri je članstvo prisostvovalo telovadni uri meščanskošolske dece. Tov. Lavrenčič je tu nazorno pokazal nove smeri v šolski telovadbi.

J. Lukman, t. č. preds. Faganeli, t. č. tajnik.

— GORNJEGRANSKO UČIT. DRUŠTVO je zborovalo dne 7. februarja na Gorici pri Mozirju.

Tov. predsednik otvoril zborovanje in pozdravi navzoče, posebno na novo pristopivšo članico tovarišico Rott Elo in tovariša Mašat Ludvika.

Vključ slabemu vremenu je navzočih 20 članov, t. j. 50%.

Po prečitani in odobritvi zapisnika poda predsednik poročilo o seji širjega sosveta v Ljubljani. V svojem poročilu omenja vse

aktualne zadeve, posebej pa poda še podrobno poročilo o sestavi »Spomenice« izšlo v »Učit. Tovarišu«. Navzoče članstvo soglasno odobrava »Spomenico« in je trdno uverjeno, da bo poverjenstvo UJU doseglo, da se kaj takega več ne ponovi. Ne zahtevamo pohval in priznanj, zahtevamo pa eno, da se nas — če je to v resnici potrebno! — pravično sodi. Pavšalni očitki so krivični!

Referat tov. Nadzornika odpade zaradi njegove odsotnosti. Odpade tudi poročilo o izvenšolskem delovanju učiteljstva (ker tovarišica Rainer zaradi slabega vremena ni bila navzoča).

Glede enkratnega plačila 5 Din za Dački dom v Beogradu ostane pri prejšnjem sklepu; t. j. da se takoj plača, ko prejme učiteljstvo že tolikokrat obljubljeno povišico.

Nadalje se je razpravljalo tudi glede podrobnega načrta za izvenšolsko delovanje učiteljstva.

Za prihodnje zborovanje, ki se bo vršilo meseca aprila v Mozirju, je naprošen za predavatelja g. dr. Franc Kotnik, prosvetni inspektor, ki nam bo predaval o temi »Zbiranje narodopisnega gradiva«.

Vse člane in članice prosimo, da nakažejo potom položnice, zaostalo članarino.

Z. Kotnik, preds. Baloh Anica, tajnica.

— OBČNI ZBOR UČIT. DRUŠTVA ZA POLITIČNI SREZ LJUTOMER se je vršil v Gornji Radgoni dne 21. februarja 1931. ob 10. uri.

Situacijsko poročilo poda tov. predsednik Karl Mavrič. V njem poudarja, da je zaznamovati v preteklem letu napredek, kljub spornosti v centralni upravi. Organizacija stoji trdno, kot ni stala poprej. Učitelj dela. To se ne more prikriti in zato bolijo očitki. — Takoj nato preide na poročilo o seji širjega sosveta in o njeni glavni točki — izdani spomenici. Prosi izjavo članstva, ako se strinja z njo. — Članstvo poudari še enkrat vestransko izvenšolsko delo učiteljstva in odobri popolno zaupnico svetstvu ter predsedniku. Sprejeta je tudi pismena zahvala župniku Fafliki, ki se je tako toplo zavzel za nas. Vsi trije predlogi so bili odobravajoče in soglasno sprejeti.

Prešlo se je nato na dnevni red običnega zbora. Vsi funkcionarji so podali svoja poročila. Blagajniško poročilo izkazuje prebiti tek. Blagajničarki se prizna absolutorij. Članarina ostane ista. Sklene se vplačati prispevek za Dački dom v Beogradu iz prebitka članskega leta.

Novoizvoljeni odbor, ki je bil soglasno izvoljen, se je konstituiral sledeče: Predsednik tov. Mavrič Karol, podpredsednik tov. Stopar

Slavko, tajnica tov. Klemenčič Mara, blagajničarka tov. Gruden Danica, knjižničarka tov. Lubej Fran, odbornik tov. Zel Janko, revizorja tov. Ivanjšič Ljudevit in tov. Spranger Vekoslav. Izvolijo se še poročevalci za posamezne odseke.

Na dopis glede »Učit. Tovariša« in »Prosvete« se je članstvo izjavilo proti redukciji »Tovariša«, ker ne gre, da bi ta ugleden list, ki ga čitajo tudi izven stanu, trpel zaradi nove, bolj interne revije, zlasti zdaj, v tem kritičnem času.

Pri slučajnostih je tov. Lubej ponudil predavanje: »Zakon biogeneze«, kar se je z veseljem sprejelo. — Članstvo bo hospitalno po poizkusnih razredih, kar oskrbi tov. nadzornik.

Prihodnje zborovanje se bo vršilo 18. aprila pri Kapeli.

Od 102 članov jih je bilo, kljub skrajno slabu potu, prisotnih 55, t. j. 52,9%.

K. Mavrič, t. č. preds. Klemenčič M., t. č. tajn.

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIJENSKO OKRAJ je imelo svoj občni zbor v sredo dne 11. februarja 1931. ob 1/8. uri v šoli v Marenbergu.

Navzočih je bilo 23 članov.

Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Socialni tipični otrok (tov. Doberšek). 3. Zapisnik običnega zbora iz leta 1930. 4. Poročilo o seji širjega sosveta (tov. Lešnik). 5. Poročilo funkcionarjev. 6. Volitve. 7. Dopisi. 8. Slučajnosti.

I. Predsednik pozdravlja novodošle člane tov. Pantana, Majena, Pihlerja in Štoklja ter jim želi tako v šolskem kakor izvenšolskem delovanju obilo uspehov; posebej pozdravlja znanega socialnega in kulturnega delavca predavatelja tov. Doberška iz Prevalj. — Spomnil se je umrlega tov. J. Goloba, mnogozasluznega člana tukajšnjega učiteljskega društva in tihega, vestnega nacionalnega delavca. Častna udeležba na njegovi zadnji poti je pokazala, koliko je bil cenjen i izven naših vrst.

II. Uvodoma nam je predavatelj podal smernice vzgojnega in predmetnega pouka otrok v šolski dobi. — Napake, da srečavamo v življenju ljudi, ki so kazali sicer v šolski dobi visok napredek v nadarjenosti, a pozneje utonejo, so posledice tipičnega ubijanja šolskega znanja, kar ni sigurno merilo v ocenjevanju napredovanja in nehanja v poznejši dobi. Spoznavaj otrokov značaj, njegovo osebnost, ko ta ne stoji pod diktatom vzgojitelja, in potem uravnavaj vzgojo in pouk! — Podal nam je izsledke osebnostnega študija svojih otrok v razredu in jih tako razporedil v značilne tipe kakor tipe voditeljev, pomagačev, bodrilcev, despotov, družabne in brezuspešne. Posamezne te tipe je karakteriziral

Litijsko učiteljsko društvo javlja, da je preminula dne 14. marca 1931. v Toplicah pri Zagorju naša dobra tovarišica in zavedna stanovska delavka, gospodična

Milka Vodopivčeva

učiteljica v Toplicah pri Zagorju.

Pogreb drage pokojnice se je vršil dne 16. marca 1931., na farno pokopališče v Zagorju.

Požrtvovalni in zavedni tovarišici ohranimo časten spomin.

Litijsko učiteljsko društvo.

Polnočno razmišljanje „lenuha“

(Resnična slika iz sodobnega življenja učitelja.)

Prihajam ravno od vaje za igro iz Društvenega doma. Ura je blizu polnoči, kljub silni utrujenosti in izčrpanosti — morda ravno zaradi tega — ne morem zaspati, pa razmišljam.

Zjutraj ob 1/8. do 13. ure popoldne sem bil v šoli. Ves zbit od napornega duševnega dela nisem imel skoro nobenega teka, da bi použil svoje skromno kosilo. Toda treba je hiteti: dninar ima sicer najmanj 1 uro opoldne počitka, kvalificiran delavec tudi po 2 uri — jaz pa sem učitelj in že me je čakal kup spisovnih zvezkov najvišjega razreda, ki jih je treba skrbno pregledati in spraviti marsikako zmešnjavo v spisu v logično zvezo, kar ni prav lahko delo. Zopet tri ure duševnega dela. Nato je bilo treba pripraviti šolsko delo, vzgojno in učno snov za naslednji dan, kar mi je vzelo okroglo uro časa.

Mračilo se je že, ko so prišli na vrsto upraviteljski posli. Došlo je s pošto 6 uradnih odlokov, ki jih je bilo treba ekshibirati in napisati par neodložljivih poročil. Napraviti bom moral obsežno intelektualno statistiko in iskati podatke pri vseh društvih v občini, toda to mora počakati. Ura je bila že skoro osem, hitro je bilo treba povečerjati, nato sem moral v Društveni dom k vaji. Pripravljam namreč igro »Reveček Andrejček«, ki ima prav značilno vsebino. Analiziral bi jo vam,

dragi tovariši, pa — saj jo sami poznate, saj jo občutite posebno v zadnjem času. Režija igre ni ravno igrača, to veste tudi sami, ki okušate iste sladkosti. Stiri naporne ure za vsako vajo, ne gre drugače, in sedaj je polnoč proč...

Jutri moram biti, ali rečimo vsaj — bi moral biti ob 1/8. uri zjutraj zopet čil in spočit, duševno svež pred svojimi 51 neugnanici, ki naj jih navajam k vsemu dobremu, brzdam njih slaba nagnjenja in razširjam njih duševno obzorje! Kje naj vzamem to moč, kdaj naj se odpodijem? To gre namreč dan za dnevom, teden za tednom! Skrbim naj še za vabila, za vstopnice, ki jih je treba opremiti, preskrbim naj dovoljenje politične oblasti, finančne kontrole, garderobo in nešteto drugih podrobnosti. Na vse to smem misliti šele sedaj — po polnoči, preje ni časa. Ako na večer ravno ni vaje za igro, imamo pevsko vajo svojega zbora, ali pa sejo enega ali drugega od 8 društev, pri katerih sodelujem kot — tajnik seveda, ali v kakem drugem delovnem resoru; častna mesta, predsedništvo ali načelnštvo prepustim drugim. Sposobnejšim? Molčimo! Kaj pa hočem, sicer vse skupaj — obiti!

Kmetijska družba nam je sicer v zadnjem času prepovedala sodelovati pri tjeji za prosih kmetijstva pa to nič ne de, saj imamo kljub temu dela še preveč. Ura gre že na tlo ponoči! — Kaj bi se tudi usiljevali, to bi bilo pod našo častjo! Ampak to je pa vendarle čudno, da nam potem njeni zastopniki očita, da premalo delamo zanje. Kako gre to vku, te logike pač ne razumem. Bil sem sicer 10 let tajnik kmetijske podružnice, to je 10 let intenzivnega dela za prosih kmetijstva,

priredjal sem kmetijske in gospodinske tečaje, predavanja, naročali smo umetna gnojila in prvovrstna semena, delali sodobne gnojne jame, sadne sušilnice itd. Sicer sem res naše ljudi težko pripravil do tega, toda s trudom in stalnim pripravljanjem je pa le šlo. Pripravil sem celo ustanovitev živinorejske zadruge, no sedaj sem pa po zaslugi Kmetijske družbe rešen vsaj tega dela. Seveda, kako bo sedaj s stvarjo, ne vem, podružnica bo ostala pač — na papirju. Sedaj naj še prosim, da smem delati še naprej v tem pravcu? Hvala! Imam še hrbenčilo! Da, da, »Reveček Andrejček« ima prav...

Ura je udarila eno! Nehote mi uhajajo misli na naše tovarniške delavce. Delajo svojih osem ur na dan, pa so potem popolnoma prosti do drugega dne. Ako pa delajo čez uro, dobijo to plačano s 50% poviškom. Jaz pa sem delal do polnoči, imam 15 polnih ur napornega duševnega dela za seboj in tako je bilo večeraj, bo tudi jutri in pojutrišnjem, dan za dnem z malimi izpremembami. Sedaj pa ti očitki v javnosti! Saj hvaležnosti itak ne pričakujemo, na kaj takega pa vendar nismo bili pripravljeni. Omahnile so nam v razočaranju za hip roke, pripravljene vsekar za pomoč ljudstvu...

Vendar tovariši, ne klonimo glave. K sreči je še dovolj razsodnih mož tudi med kmetovalci. Resnica in pravica bo prodrla prej ali slej gotovo na dan. »Božji mlini moli sicer sicer počasi, a — sigurno!«

Sedaj grem pa spat. Ne vem, ali naj vam — ob 1 uri ponoči — voščim »lahko noč« ali »dobro jutro«? Pa naj bo: »Boljšo jutro!«

A. Kržišnik.

J. Ribičič.

Pa še zaradi tega so se mi prikupile tabele, ker sem zanje precej žrtvoval. Kadarkoli mi je kdo »strogo zaupno« daroval »najnovejšo« tabelo, sem ga povabil na sendvič in polič vina. Sicer sem izdatke vedno skušal popraviti, tem, da sem še isti dan »strogo zaupno« pokazal tabelo prvemu znancu, ki sem ga srečal z upanjem, da mi on vrne sendvič in polič, ali mi ej vsak odgovoril, da tabela že strogo zaupno pozna. No, nič ne de — popolno zbirko pa imam le jaz in upam, da postanem s tem ustanovitelj pragmatikofilatelistike.

Seveda, če bi za vsako žrtvoval toliko kot za zadnjo — devetindevetdeseto — bi me že rubili.

Sušljali so namreč nekaj o nekem petnajstem v mesecu. Pa sem si mislil: »kar v Beograd se peljem po novo listo. Tam bodo že vedeli.«

Res se odpeljem. Ali tam niso vedeli oficijsko ničesar. Pač pa so vedeli v »kafanah« in po ulicah. Zapišem kar slišim in nova tabela se odpelje z menoj v Ljubljano. In stopim v brivnico, da se nekoliko olepšam. Brivec mi govori nekaj o novi tabeli. Nekaj časa molčim, nato pa dem: »Ali najnovejšo imam pa le jaz! Ta drž!« In mi pokažem. On pogleda in mi jo vrne: »Usk! Ta je večerajšnja in predzadnja. Med tem ji je sledilo še troje. Zadnja je ta! Ali prosim vas, strogo zaupno!«

Da mi zadnja, ki se zdaj z njo zabavava z ženo. Veliko veselja imava s tabelami in najina radost z njimi bi bila popolna, ko bi mogla izvedeti, kdo jih fabricira in kdaj jih bo konec.